

Maatschappelijk Verantwoord beleggen

Wij vinden het belangrijk dat uw geld maatschappelijk verantwoord wordt belegd. Wij volgen hierin het beleid van Achmea en dit doen we op verschillende manieren:

- we sluiten bepaalde beleggingen uit
- we gaan in gesprek met bedrijven waarin we beleggen
- we stemmen actief op de aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin we beleggen
- we moedigen de vermogensbeheerders aan om bij het beleggen ook aandacht te hebben voor duurzaamheid

In de volgende paragrafen vindt u een toelichting op ons verantwoord beleggingsbeleid.

8.1. We sluiten bepaalde beleggingen uit

We beleggen niet in:

- **bedrijven die omstreden wapens produceren**

Wij beleggen niet in bedrijven die omstreden wapens ontwikkelen, testen, produceren, verkopen, verhandelen of onderhouden. Dit gaat om:

- clustermunitie
- anti-persoonsmijnen
- biologische en chemische wapens
- nucleaire wapens

Wij vinden wapens omstreden als deze onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken, geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen en ook na afloop van een conflict slachtoffers kunnen maken. Deze wapens zijn door het internationaal recht verboden of staan internationaal ter discussie.

We beleggen ook niet in bedrijven die een groot belang hebben in andere bedrijven die omstreden wapens produceren. Een voorbeeld van een groot belang is dat een bedrijf meer dan de helft van de aandelen heeft.

We sluiten ons aan bij de internationale afspraken die zijn ondertekend door Nederland en veel andere landen:

- conventie over biologische wapens (1975)
- conventie over chemische wapens (1997)
- verdrag van Ottawa over antipersoonsmijnen (1997)
- conventie over clustermunitie (2008)

- **omstreden landen**

De Nederlandse overheid kan maatregelen nemen tegen andere landen ('sancties') volgens de Sanctiewet uit 1977. Dit zijn landen die bijvoorbeeld mensenrechten schenden of een bedreiging vormen voor de internationale vrede en veiligheid. Sancties zijn bijvoorbeeld wapenembargo's en

handelsbeperkingen. We beleggen niet in staatsobligaties die door deze omtreden landen zijn uitgegeven.

- **tabaksproducenten**

We beleggen niet in fabrikanten van tabaksproducten (zoals sigaretten en sigaren).

Tabaksproducten zijn slecht voor de gezondheid. Achmea wil de gezondheid van mensen juist bevorderen. Dat hoort bij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid.

We beleggen ook niet in bedrijven die een groot belang hebben in andere fabrikanten van tabaksproducten.

- **bedrijven die zich niet houden aan het Global Compact**

Wij beleggen niet in bedrijven die zich niet houden aan het Global Compact van de Verenigde Naties. Het Global Compact bestaat uit afspraken over:

- mensenrechten
- arbeidsomstandigheden
- milieu
- corruptie

Elk jaar beoordelen twee onafhankelijke bureaus of de bedrijven waarin we beleggen zich houden aan het Global Compact. Vinden deze twee bureaus dat een bedrijf zich minimaal twee jaar lang niet aan het Global Compact houdt? Dan beleggen we niet in dit bedrijf.

Jaarlijks laten we de beleggingsportefeuille ook door een onafhankelijke partij beoordelen. Deze partij beoordeelt of de ondernemingen waarin wij beleggen, zich houden aan bovenstaande afspraken van het Global Compact.

Ontdekken we dat we toch beleggen in beleggingen die we uitsluiten?

Dan bouwen we binnen een redelijke termijn ons belang in deze beleggingen af. Daarbij houden we rekening met de belangen van Participanten en wettelijke regels.

Op de website van uw verzekeraar vindt u een 'uitsluitingenlijst' van alle ondernemingen en landen waarin we niet beleggen. De uitsluitingenlijst stellen we elk half jaar opnieuw vast.

8.2. We gaan in gesprek met bedrijven waarin we beleggen

We gaan in gesprek met bedrijven waarin we beleggen. Dit noemen we 'engagement'. We spreken met deze bedrijven over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Robeco doet dat namens ons. Zo willen we het duurzame gedrag van bedrijven waarin we beleggen verbeteren. Wij verwachten dat dit leidt tot betere beleggingsresultaten.

We gebruiken de afspraken uit het Global Compact

Bij de gesprekken met bedrijven gebruiken we de afspraken uit het Global Compact (zie paragraaf 8.1). Voor onze gesprekken kiezen we de bedrijven die minder goed scoren op het Global Compact. We maken duidelijke afspraken om hun gedrag te verbeteren. We spreken ook af wanneer ze hun gedrag moeten hebben verbeterd. U vindt onze engagement richtlijnen ("Engagement Guidelines") op onze website.

We praten ook over andere onderwerpen

We praten met het management van deze bedrijven over de onderwerpen uit het Global Compact, maar ook over andere onderwerpen. Voorbeelden zijn de manier waarop het personeel kan meedenken over het bedrijf of de manier waarop het personeel beloond wordt. De gesprekken gaan alleen over onderwerpen, die het management kan veranderen.

Een goede relatie is belangrijk

Wij bereiken de beste resultaten als we in onze gesprekken meedenken met bedrijven. Daarbij horen onderling vertrouwen en respect. Achmea kijkt vooral of de bedrijven zich aan de internationale afspraken houden. Is dit niet het geval? Dan vraagt Robeco namens Achmea waarom ze zich niet aan deze afspraken houden. Robeco zal in gesprekken vragen om verbeteringen.

Met enkele bedrijven voeren we extra gesprekken

Daarnaast voeren wij met enkele bedrijven extra gesprekken. Deze gesprekken noemen we 'enhanced engagements'. Daarvoor kiezen we elk jaar twee of drie bedrijven uit. We stellen voor deze bedrijven doelstellingen op, waarin is vastgelegd hoe deze bedrijven zich kunnen verbeteren binnen een periode van drie jaar. Een onafhankelijke partij beoordeelt vooraf of de doelen haalbaar zijn. Na afloop beoordeelt deze onafhankelijke partij of doelen zijn gehaald. Zo niet, dan kunnen we besluiten om niet meer in een bedrijf te beleggen. De gesprekken gaan over onderwerpen die wij belangrijk vinden. De afgelopen jaren hebben we bijvoorbeeld over de volgende onderwerpen gesproken:

- mensenrechten
- dierproeven
- publieke gezondheidszorg
- biodiversiteit
- arbeidsomstandigheden
- milieu

Op de website van uw verzekeraar vindt u:

- het 'Overzicht Enhanced Engagements' met alle enhanced engagements vanaf 2008
- een engagementrapportage van elk kwartaal met een verslag van alle activiteiten op dit gebied
- Een toelichting op achtergrond, doelstellingen, verloop en afronding per engagement

8.3. We stemmen actief op aandeelhoudersvergaderingen

Wij beleggen in aandelen van verschillende bedrijven. Elk aandeel geeft ons stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. Dat betekent dat we mogen stemmen over onderwerpen die op deze vergaderingen worden besproken. Wij gebruiken dit stemrecht om ervoor te zorgen dat bedrijven beter bestuurd worden of hun duurzaamheid verbeteren. Wij verwachten dat de aandelen van deze bedrijven hierdoor meer waard worden.

Kunnen we niet op een aandeelhoudersvergadering aanwezig zijn? Dan stemmen we op afstand. Dit noemen we proxy voting.

De meest voorkomende agendapunten zijn:

- goedkeuring van het jaarverslag/jaarrekening
- benoeming bestuurders en commissarissen
- beloning van de bestuurders

- wijziging van de statuten
- voorstel tot fusie of overname

Wij gebruiken de Corporate Governance Code

Wij gebruiken de Nederlandse Corporate Governance Code voor Nederlandse bedrijven bij de beoordeling van de agendapunten.

In andere landen gebruiken we de Corporate Governance Code van dat land en de ICGN-code (International Corporate Governance Network).

Wanneer gebruiken we ons stemrecht?

Als betrokken aandeelhouder vinden wij het belangrijk om het stemrecht uit te oefenen. Op die manier kunnen we invloed uitoefenen bij de bedrijven waarin we beleggen. We stemmen daarom op zoveel mogelijk aandeelhoudersvergaderingen. Dit zijn vooral aandeelhoudersvergaderingen waarin we een groot belang hebben en aandeelhoudersvergaderingen waarop omstreden onderwerpen worden besproken, krijgen extra aandacht. Het is niet mogelijk om alle aandeelhoudersvergadering te bezoeken. Daarom maken we gebruik van een internet platform om onze stem uit te brengen. In Nederland bezoeken we aandeelhoudersvergaderingen als we vragen hebben of een standpunt naar voren willen brengen.

Na elke aandeelhoudersvergadering laten we op onze website zien hoe we hebben gestemd. U vindt deze stemrapportage op de website van uw verzekeraar.

Ook vindt u hier het verslag 'verantwoording betrokken aandeelhouderschap'.

8.4. We moedigen de vermogensbeheerders aan ook aandacht te hebben voor duurzaamheid

Achmea moedigt haar vermogensbeheerders aan om bij het kiezen van aandelen en obligaties, ook gebruik te maken van duurzame aandachtspunten. Dit betekent dat de vermogensbeheerders rekening houden met de ESG-factoren:

- milieu (Environment),
- sociaal (Social)
- goed bestuur (Governance)

Het gebruiken van deze ESG-criteria komt boven op de financiële analyses, die de vermogensbeheerders op bedrijven uitvoeren.

Wij verwachten dat deze extra analyses met ESG-criteria uiteindelijk ook kunnen bijdragen aan betere beleggingsresultaten. Een bedrijf dat bijvoorbeeld minder energie gebruikt, is niet alleen beter voor het milieu maar heeft ook minder kosten. Met een goede zorg voor het milieu voorkomen bedrijven ook hoge milieuboetes.

Beleggen in externe beleggingsfondsen

Sommige fondsen beleggen niet alleen in de Achmea Beleggingspools, maar ook in beleggingsfondsen die niet van Achmea zijn.

Daarvoor kiezen we bij voorkeur beleggingsfondsen, waarbij het maatschappelijk verantwoord beleggen ook hoog in het vaandel staat. Wel kan er enig verschil bestaan tussen het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid bij het externe beleggingsfonds en dat van Achmea. Wij proberen die verschillen zo klein mogelijk te laten zijn en wenden daar onze invloed ook voor aan.

Wat vindt waar in welke Pool plaats?

Het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid vindt plaats in de Achmea Beleggingspools. Hieronder ziet u een overzicht wat in welke Pool plaatsvindt.

Achmea Beleggingspool	stemmen	engagement	uitsluitingen	ESG factoren
Beleggingspool Achmea Liquiditeiten Euro	Nee	Ja	Ja	Ja
Bel. Pool Achmea Bedrijfsobligaties High Yield	Nee	Ja	Ja	Ja
Bel. Pool Achmea Bedrijfsobligaties Investment Grade	Nee	ja	Ja	Ja
Bel. Pool Achmea Grondstoffen	Nee	Nee	Nee	Nee*
Bel. Pool Achmea Langlopende Obligaties	Nee	Nee	Ja	Nee**
Bel. Pool Achmea Staatsobligaties Euro	Nee	Nee	Ja	Ja
Bel. Pool Achmea Staatsobligaties Opkomende Markten		Nee	Ja	Ja
Bel. Pool Achmea Aandelen Wereldwijd	ja	Ja	Ja	Ja

* De beleggingen in grondstoffen vinden plaats via derivaten (swaps), waarbij ESG factoren geen rol spelen.

**Bij de beleggingen in langlopende staatsobligaties van euro kernlanden spelen ESG factoren geen rol. De vermogensbeheerder volgt in deze Achmea Beleggingspool zo goed mogelijk de benchmark.

Vermindering van CO2-uitstoot

Achmea vindt het ook belangrijk om bij te dragen aan een verlaging van de CO2 uitstoot.

In de Beleggingspool Achmea Aandelen Wereldwijd beoordelen wij bedrijven daarom ook op de uitstoot van CO2. Wij beperken beleggingen in bedrijven die slecht scoren op de uitstoot van CO2. Hierdoor krijgt deze pool een lagere CO2 'voetafdruk', dan zonder aanpassingen het geval zou zijn geweest. Een CO2-voetafdruk is een milieumaat voor het bedrijfsleven. Het laat zien hoeveel een bedrijf CO2 uitstoot.

Richtlijnen verantwoord beleggen

Het verantwoord beleggingsbeleid wordt getoetst aan verschillende (internationale) verdragen. Welke verdragen, codes en initiatieven onderschrijft Achmea?

- Global Compact van de Verenigde Naties (www.unglobalcompact.org)

Achmea toets haar verantwoord beleggingsbeleid aan de principes van het Global Compact van de VN. Wij gebruiken deze principes als leidraad bij het voeren van engagement en het invullen van een deel van het uitsluitingenbeleid. Het Global Compact bestaat uit tien principes en gaan over mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie. Deze zijn gebaseerd op internationaal breed geaccepteerde verdragen.

Mensenrechten

1. Bedrijven moeten bescherming van internationaal vastgelegde mensenrechten ondersteunen en respecteren en
2. ervoor zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan misstanden op het gebied van mensenrechten.

Arbeidsnormen

3. Bedrijven moeten de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen handhaven,
4. moeten alle vormen van gedwongen en verplichte arbeid elimineren,
5. moeten kinderarbeid effectief afschaffen en
6. moeten discriminatie in werk en beroep bestrijden.

Milieu

7. Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren bij milieukwesties,
8. initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen, en
9. de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10. Bedrijven moeten alle vormen van corruptie tegengaan.

Het Global Compact bevat:

- De Universele verklaring van de Rechten van de Mens (www.un.org); Dit is een verklaring die is aangenomen door de Algemene vergadering van de Verenigde Naties. Hierin zijn de basisrechten van de mens, ook wel grondrechten, omschreven.
- De Richtlijnen van de International Labour Organisation (www.ilo.org) Hierin staan universeel geaccepteerde richtlijnen hoe bedrijven moeten handelen als het gaat om mensenrechten, milieu, corruptie en kinderarbeid.
- De Rio Declaration on Environment and Development (www.unep.org) Dit is een internationale verklaring inzake milieu en ontwikkeling uit 1992 van de United Nations Conference on Environment and Development (UNCED). Deze verklaring bevat een lijst met 27 beginselen met betrekking tot de rechten van de mens op een duurzame ontwikkeling.
- VN verdrag tegen corruptie (www.unodc.org) Het verdrag eist van de ratificerende landen (d.w.z. de landen die dit verdrag hebben bekrachtigd) onder meer dat zij praktijken als omkoping, witwassen en oneigenlijk gebruik van (publieke) gelden strafbaar stellen. Verder moeten zij maatregelen nemen om de integriteit van overheidsdiensten te vergroten. Ook moeten zij bedrijven vervolgen, die in het buitenland omkooppraktijken erop nahouden.
- Principles for Responsible Investment (PRI) (www.unpri.org/principles) Achmea heeft zich aangesloten bij de PRI van de Verenigde Naties. De PRI omvatten zes principes. Deze zijn ontwikkeld door een internationale groep van institutionele beleggers als gevolg van het toenemende belang van het milieu, sociale aspecten en goed bestuur (ESG-criteria). De PRI stimuleert dus het integreren van de ESG-criteria in het beleggingsproces en het uitoefenen van verantwoord eigenaarschap via de beleggingsportefeuille. Een Nederlandse vertaling van de principes luidt als volgt:

P1. Wij betrekken kwesties op het gebied van milieu, sociale omstandigheden en ondernemingsbestuur (ESG) in onze processen voor beleggingsanalyse en besluitvorming.

P2. Wij zijn actieve aandeelhouders en nemen de ESG-principes op in ons beleid en onze praktijken van aandeelhouderschap.

P3. Wij vragen van de bedrijven waarin we beleggen, openheid over ESG-aspecten

P4. Wij bevorderen acceptatie en implementatie van de Principes binnen de beleggingssector.

P5. Wij werken samen om onze effectiviteit bij de implementatie van de Principes te vergroten.

P6. Wij rapporteren over onze activiteiten en voortgang met betrekking tot de implementatie van de Principes.

- International Corporate Governance Network (ICGN) (<http://www.icgn.org>)

Achmea baseert haar stembeleid onder andere op de principes van het ICGN. Dit is een internationaal erkende code voor goed ondernemingsbestuur. De nationale wetgeving en gedragscodes voor ondernemingsbestuur, zoals in Nederland de Nederlandse Corporate Governance Code, zijn leidend bij de beoordeling van ondernemingen. Ook bedrijfsspecifieke omstandigheden spelen een rol.

- Richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) (www.globalreporting.org)

Het Global Reporting Initiative (GRI) is een internationale organisatie die richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving opstelt. In een duurzaamheidsverslag communiceert een organisatie publiekelijk over haar economische, milieu- en sociale prestaties. De missie van GRI is om duurzaamheidsverslaggeving voor alle organisaties – ongeacht omvang, sector of locatie – zo routinematig en vergelijkbaar te maken als financiële verslaggeving.